

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Bergen 15.10.2012

Høringsuttalelse til overføring fra Vossadalsvatnet til Svartavatnet og Øystese kraftverk reg.nr.: 6087 og 6085. Saksnummer 201001976 og 200903234

Bergen Turlag er tilsluttet Den Norske Turistforening DNT og er Vestlandets største friluftsansettelse med over 25.000 medlemmer. Vi har 9 lokallag og driver 25 fjellhytter. I Bergsdalen- og Kvamsfjella har vi 4 hytter og et godt utbygd nett av merkede turistier. Den nærmeste berørte hytten er Vending turisthytte. Kvam Turlag er et lokallag i Bergen Turlag og begge tiltakene berører nærturområdene deres. Kvam Turlag har derfor valgt å levere egen uttale til prosjektene.

Øystesevassdraget i Kvam kommune er foreslått utbygget i øvre del ved overføring av Vossadalsvatnet til Svartavatnet; og i nedre del med et elvekraftverk nedstrøms av Fitjadalsvatnet. Vi vil takke NVE for tiltakene behandles samlet, både i forhold til konsekvensutredningsprogrammet og til selve søknadene. Samlet belastning som følge av vannkraftutbygginger i området er stort og vi håper at NVE ser søknaden om overføring også i sammenheng med andre prosjekter; spesielt ved planlagt overføring av Vaksdalvassdraget til Samnangervassdraget.

Bergen Turlag har vært engasjert i saken i mer enn 20 år. Vi foreslo i 1991, sammen med Naturvernforbundet Hordaland, at området skulle få status som landskapsvernområde. Siden har vi uttalt oss i flere høringsrunder, blant annet i 2005, 2006 og 2010. Vi har i tillegg hatt flere møter med Øystese Kraft (ved Norsk Kraft AS) og BKK Produksjon i anledning saken.

Øystesevassdraget representerer ett av de siste større vassdrag i regionen, som strekker seg fra fjord til fjell, og som fortsatt ikke er berørt av vannkraftutbygging. Vassdraget inngår som en sentral del av Bergsdalen og Kvamsfjella. Dette er det viktigste utfartsområdet for Bergen og omegn. De omsøkte utbyggingene vil, på ulikt vis, få store negative konsekvenser for landskap og friluftsliv. Vassdraget ble i sin tid foreslått vernet som supplerende til verneplanene for vassdrag, noe de fleste høringsparter i sin tid gikk inn for. Vi mener at argumentene for vern er betydelig styrket. Bergen Turlag fraråder derfor NVE å gi konsesjon til noen av tiltakene.

Friluftsliv, hytter og ruter:

Som det fremgår av konsekvensutredningene til både BKK og Øystese Kraft så er området viktig for friluftsliv og rekreasjon. Dette gjelder spesielt landskapet rundt Fitjadalsvatnet, dalførene lenger opp og høyfjellsområdet .

Bergen Turlag har hele tiden sett på området som en helhet, nemlig som Bergsdals- og Kvamsfjella. Dette er området mellom Vaksdal og Bulken (E16 / Bergensbanen), Kvamskogen (RV7) og Hardangerfjorden. Hvis man ser bort fra Byfjellene rundt Bergen sentrum er dette uten tvil det viktigste tur- og rekreasjonsområdet for Bergen og omegn. Dette gjelder både sommer- og vinterhalvåret. Bergen Turlag har 4 hytter i området: Alexander Grieghytta, Høgabu, Kiellandbu og Vending. I tillegg driver Voss Utferdslag Torfinnsheim turisthytte. Samtlige hytter er bundet sammen av et omfattende sti- og rutenett, både sommer- og vinterruter. I tillegg kommer vedlikehold og merking av viktige ruter inn i området.

Øystese og Fitjadalen er et slikt viktig innfartsområde til Bergsdalen og Kvamsfjella. Her starter eller avslutts tallrike fellsturer i regi av Bergen Turlag eller andre private, lag og foreninger. Området er godt beskrevet i våre brosjyrer "Bergsdalen og Kvamsfjella" og " Kvamsfjella – Et Vestland i miniatyr" (begge vedlagt i PDF) samt på våre nettsider www.bergen-turlag.no og www.ut.no .

Oversiktskart som blant annet viser rutenettet opp Fitjadalen til Vending.

Det som er spesielt med Øystese som oppmarsjrområde er den unike "fjord til fjell" opplevelsen, hvor veg og tursti følger elva opp til høgfjellet til rike fiskevann og variert turterreng. I denne sammenhengen er Ørredalsfossen et viktig landskapselement langs vegen. Fitjadalsvatnet blir flittig brukt til bading og fiske i tillegg til tursti rundt vatnet. Den t-merkede stien starter på oversiden av Fitjadalsvatnet og følger Vossadalselva opp Fitjaldalen, inn den særegne Vossadalshola opp langs Vossadalsvatnet og videre langs strykene opp til Fugladalsvatnet før det går nedover til Vending. Hvor mange som tar turen opp eller ned denne ruten er vanskelig å anslå. Vending turisthytte hadde 1210 registrert besøk i 2011, og tallene hittil i år viser en liten økning. Hele eller deler av stien blir også mye brukt av hyttefolket i området samt som lokalt utfartsområde for Øystese og Nordheimsund.

Vending turisthytte hvor turstien til Øystese går inn skaret oppe til høyre.

Det vesentlige er at Vossadalselva er en særdeles viktig del av naturmiljøet og helt avgjørende for opplevelsen av landskapet visuelt og lydmessig. Vi merker oss at BKK i sine utgreiinger oppgir "liten negativ" konsekvens i forhold til friluftsliv og "middels til liten negativ" konsekvens for landskapet. Dette kan vi ikke forstå. At vannstrengen nesten blir borte i øvre del og er anslått til litt over 60% når den ankommer Fitjadalsvatnet oppfatter vi som betydelig og for å ha stor negativ konsekvens. Det er vesentlig forskjell å gå ned en ur eller et bekkefar enn langs en stor rennende elv.

Som turmål øker Bergsdalen og Kvamsfjella i popularitet! Dette var en av årsakene til at turlaget i 2007 åpnet Vending turisthytte med 30 sengeplasser. I 2013 starter vi bygging av en ny hytte kalt Gulltjørn, like nord for Øvre Dukavatn i Samnanger kommune. Gulltjørn er kostnadsberegnet til ca. 3,5 millioner og vil også få 30 sengeplasser. Den vil binde sammen hele hyttenettverket slik at en får passe dagsetapper mellom for eksempel Høgabu og Vending, samt enklere adkomst fra Kvamskogen. På denne måten vil også området bli lettere tilgjengelig for barnefamilier og for folk som vil ha kortere dagsetapper.

Breidablik turisthytte.

I tillegg til bygging av ny hytte er det nå også klart at Bergen Turlag skal kjøpe Breidablik på fjellet Glynt (nord for Skrott). Dette er et fantastisk hytteanlegg bygget i stein 1162 moh. ca. 1,5 timers gange fra Vending. Utsikten herfra er fenomenal! Bergen Turlag ønsker å viderutvikle rutenettet her, både ned i Fitjadalen og til Soldal; samt knytte Breidablik til eksisterende hyttenett. Breidablik er noe spesielt og unikt både i kraft av sin beliggenhet og arkitektur, og vi ser for oss at dette kan bli en viktig destinasjon og severdighet for regionen.

Historisk utvikling og vernestatus:

Som NVE er godt kjent med ble Øystesevassdraget foreslått vernet som supplerings- til verneplanene for vassdrag. Det var de mange overføringsplanene til BKK som i sin tid aktualiserte behovet for mulig vern.

Det så lenge ut til at vassdraget ville bli vernet ved forrige suppleringsrunde. Både Fylkesmannen i Hordaland, Direktoratet for Naturforvaltning, kommunestyret i Kvam (de gikk senere inn for delt vern) og NVE innstilte i sin tid på vern. Begrunnelsene var blant andre de særegne "fjord til fjell" kvalitetene til landskapet, den varierte naturen og hensynet til friluftsliv. Siden den gang har vi fått en hel rekke nye konsesjoner og utbygginger, og enda flere står i kø.

Uten at vi går empirisk til verks kan vi trygt anslå at det nå er færre representative "fjord til fjell" vassdrag som ikke er berørt av utbygging enn det var ved forrige suppleringsrunde. Videre er Bergsdalen og Kvamsfjella under press fra annen utbygging og ikke minst fra nye kraftlinjer. Dette skjer samtidig med at folketallet i bergensregionen er i vekst og det er et sterkt økt fokus på friluftsliv som folkehelseiltak. Med andre ord: Urørt natur bygges ned, behovet for friluftsområder øker og argumentene som tilsa vern av vassdraget er - etter vår mening - styrket!

Vi legger ikke skjul på at vi fortsatt er skuffet over at vassdraget ikke ble vernet. På folkemøtet i Øystese den 29. august i år gav representantene fra NVE tydelig beskjed om at saken ikke dreier seg om vern, men om eventuell konsesjon til to ulike tiltak. Det har vi forståelse for, men vi mener det er viktig å minne om at vassdraget kvalifiserte til vern for få år siden. Det er ingenting som tilsier at verdiene er mindre i dag og vi ber derfor om at NVE henter frem sine tidligere innstillinger i saken.

Om tiltakene:

Slik vi forstår det har NVE til sammen fire ulike alternativer:

- Gi BKK konsesjon til å overføre Vossadalsvatnet til Samnangervassdraget
- Gi Øystese Kraft konsesjon til elvekraftverk
- Gi konsesjon til begge tiltakene
- Gi avslag til begge søknadene

Bergen Turlag står på null-alternativet, altså at vassdraget ikke bygges ut hverken oppe eller nede. Det er likevel viktig å fremheve at de to tiltakene representerer ulike inngrep i forskjellige typer landskap, og at de vil få ulik påvirkning på friluftsliv og opplevelse.

BKKs planer om å overføre vatnet i Vossadalsvatnet vil etter Bergen Turlags syn ha de største negative konsekvensene for landskap og utøvelsen av friluftsliv av de to prosjektene. Dette skyldes flere forhold. For det første er området fra Fitjadalsvatnet og opp det som er mest brukt til friluftsmål og som representerer de mest uberørte områdene. Det er bilvei opp til Fitjadalen og det er her den t-merka turstien starter. Høyfjellsområdet som omkranser Torefjellet, Fuglafjellet og Skrott i Kvam kommune

har villmarkspreget og ingen av vatna her er regulerte (fram til Hamlagrøvatnet). Dette til forskjell fra fjellområdene lenger vest og nord. Vi mener at det er viktig å bevare noen områder urørt og vi ser med stor uro på at man nå vil regulere ett av vatna. Vi frykter at dette også kan åpne for ytterligere utbygging senere. Det kom fram på folkemøtet i Øystese 29. august, fra representanten fra Multiconsult, som argumenterte at kraftlinja Sima – Samnanger allerede utgjorde et inngrep, og at dette gav landskapet redusert verdi. Området BKK søker konsesjon i er jomfruelig og dette må veie tungt.

I tillegg til sterkt redusert vannføring i Vossadalselva frykter vi også for tilstanden i Fitjadalsvatnet. På nordsiden er dette vatnet svært grunt og redusert tilsig av vannet kan få store følger for vannkvaliteten, sirkulasjon, fisk og planteliv her. Tiltaket vil også gi redusert vannføring ut i Hardagerfjorden. Dette kan igjen få store følger for gyte- og oppvekstvilkår for laks og ørret. NVE bør merke seg uttalelser fra NJFF og det lokale jakt- og fiskarlaget her.

Øystese Kraft sitt alternativ om et elvekraftverk nedstrøms av Fitjadalsvatnet har et mindre omfang i forhold til utøvelsen av friluftsliv. Tiltaket berører heller ikke vårt hytte- og rutenett. En del av strekningen hvor vannstrengen blir lagt i rør er i tillegg vanskelig tilgjengelig og lite synlig. Dette gjelder definitivt ikke den vel 70 meter høye Ørredalsfossen som er et fantastisk skue og et viktig landskapselement. Tapet av denne fossen burde i seg selv vært et godt nok argument for å gi avslag til prosjektet. I tillegg er dette uregulert kraft og kraftverket vil - i et normalår - være ca. 95 dager uten drift.

Alternativet om å gi konsesjon til begge utbyggingene ser på som det absolutt verste alternativet. Den samla belastningen på vassdraget vil da bli utålelig. Vi merker oss også at Øystese Kraft mener at driftsbetingelsene vil ved en slik løsning bli svært vanskelige.

Vennlig hilsen
Jan Bjørge
Naturvernansvarlig, Bergen Turlag

Vedlegg:

"Kvamsfjella – Et Vestland i miniatyr"
"Fra Voss til Hardanger – Bergsdalen og Kvamsfjella"

Brosjyre Bergen Turlag 2009
Brosjyre Bergen turlag 2011

Kopi:

Kvam Herad
Voss kommune
Samnanger kommune
Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernavdelinga
BKK
Norsk Kraft AS

